

Utbildningsdepartementet

Redovisning av regeringsuppdraget Uppdrag om att utveckla ett nytt informationssystem som möjliggör jämförelser med skolor

Härmed redovisas uppdraget Uppdrag om att utveckla ett nytt informationssystem som möjliggör jämförelser med skolor, givet i regleringsbrev för Skolverket 2014 och 2015.

Uppdraget (ur regleringsbrevet för 2016):

Statens skolverk skulle enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2014 och 2015 utveckla och senast den 1 juli 2015 driftsätta ett nytt informationssystem som möjliggör jämförelser mellan skolor, i enlighet med vad som anges i propositionen Villkor för fristående skolor m.m. (prop. 2013/14:112). Skolverket ska senast den 15 mars 2016 redovisa myndighetens arbete med att genomföra uppdraget, bl.a. vidtagna åtgärder för att säkerställa att informationen är lättillgänglig samt gjorda insatser för att göra systemet känt bland allmänheten.

På Skolverkets vägnar

Anna Ekström
Generaldirektör

Annette Lilliestierna
Kommunikationschef

I ärendets slutliga handläggning har Kjell Hedwall, Annette Lilliestierna, Håkan Berling samt Jonas Nordström i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.

Sammanfattning

Skolverket har haft i uppdrag att utveckla en digital informationstjänst där användaren ska kunna hitta och jämföra skolor utifrån statistiska mått som elevernas resultat, lärartäthet med mera. Andra uppgifter som rapporter från Skolinspektionen, information om skolbibliotek och texter som skolorna själva lämnat om sin verksamhet ska också finnas tillgängliga. Målgruppen är elever och föräldrar som ska välja skola och en bred allmänhet som vill ha insyn i skolväsendet.

Skolverket tog under 2013 fram en första version av en webbplats för att jämföra skolor och den publicerades i januari 2014. Det är denna webbplats, Välja skola, som legat till grund för informationssystemet. En utökad version av webbplatsen med nya mått och dokument publicerades i juni 2015. Eftersom antalet uppgifter och skolformer som tjänsten ska presentera har utökats beslutade Skolverket att göra om både design och teknisk plattform. Denna version av webbplatsen kommer att rymma alla de mått som skrivs fram i den förordning som styr innehållet med några få undantag.

En av informationssystemets största utmaningar har varit att presentera ett stort antal mått, texter och dokument om en skolenhet på ett överskådligt och lättfattligt sätt. En annan utmaning har varit att integrera ett flertal källor med olika format och innehåll till tjänsten på ett kostnadseffektivt och förvaltningsbart sätt.

Uppdrag och bakgrund

Skolverket har haft i uppdrag att ta fram ett informationssystem för alla skolor som gör det möjligt för användaren att jämföra skolor. Systemet ska innehålla information om skolornas organisation och utbildningsutbud, elevernas resultat, upplevd kvalitet och förelägganden från Skolinspektionen.

Följande dokument har legat till grund för uppdraget:

- Uppdrag om skol- och resultatinformation 2012-08-23 U2012/4307/S
- Uppdrag i reviderat regleringsbrev 2014-04-03, att utveckla ett nytt informationssystem med utgångspunkt i Prop. 2013/14:112, Villkor för fristående skolor m.m.
- Utökad uppdrag 2015-03-26, Förordning (2015:195) om ett nationellt informationssystem för skolväsendet

En första version av webbplatsen Välja skola

Hösten 2012 fick Skolverket i uppdrag att ta fram en webbplats för att presentera befintlig statistisk information på ett mer användarvänligt sätt. Utgångspunkten var att användarna, bl.a. föräldrar och elever, själva skulle kunna välja olika variabler för

att få en bild av en skolas verksamhet och resultat. Användaren skulle kunna jämföra två eller fler skolor med varandra. Variablerna skulle uppfattas som centrala för bl.a. elevens val av skola och kunna presenteras över tid.

Motivet till att skapa en ny webbplats var att i ett system med fritt skolval är det nödvändigt att elever och föräldrar ges förutsättningar att kunna göra ett så välgrundat val som möjligt. För att kunna göra detta behöver målgruppen ett gediget beslutsunderlag. Även andra grupper har behov av tydlig och lättillgänglig statistik, till exempel rektorer, skolhuvudmän och forskare.

För att skapa en användarvänlig webbplats genomförde Skolverket en förstudie där myndigheten träffade representanter för målgruppen elever och föräldrar i sju fokusgrupper med ett tiotal deltagare per grupp. Grupperna bestod av föräldrar till förskolebarn i femårsåldern som stod i begrepp att välja grundskola, föräldrar till barn i årskurs fem samt föräldrar och ungdomar som skulle välja till gymnasieskolan.

Resultatet från fokusgrupperna visade att målgruppen var positivt inställd till en webbplats för att jämföra skolor. Den statistiska informationen skulle dock kunna kompletteras med andra uppgifter om skolan som omdömen från elever och föräldrar och beskrivningar av skolans verksamhet. Uppdraget delrapporterades i maj 2013 och under hösten samma år byggdes en första version av webbplatsen Välja skola. Den publicerades första gången i januari 2014.

Ett nytt uppdrag med bakgrund i Friskolekommitténs betänkande

I april 2014 fick Skolverket ett nytt uppdrag att utveckla ett informationssystem för att erbjuda insyn i skolväsendet och möjliggöra jämförelser mellan skolor. Det nya systemet skulle skapas i enlighet med vad som angavs i propositionen Villkor för fristående skolor m.m. (prop. 2013/14:112). Bakgrunden till uppdraget var det förslag om ett informationssystem Friskolekommittén lade fram i sitt betänkande Friskolorna i samhället, SOU 2013:56 i augusti 2013.

Med anledning av det nya uppdraget vidgades den befintliga webbplatsens fokus till att både vara ett stöd vid val av skola och en informationskälla för att erbjuda insyn i skolväsendet.

Systemet kunde enligt propositionen bygga på den redan existerande webbplatsen men innehålla ett flertal nya uppgifter om skolenheterna. Dessa uppgifter var av lite olika karaktär. Vissa fanns redan i Skolverkets system SIRIS eller i filleveranser från SCB medan andra behövde hämtas in från myndigheter som Skolinspektionen och Kungliga biblioteket. Dessutom skulle Skolverket samla in uppgifter från huvudmännen om elevhälsa, särskilt stöd, profiler med mera på frivillig basis.

I slutet av mars 2015 beslutade regeringen exakt vilka uppgifter Skolverket skulle publicera på webbplatsen i Förordning (2015:195) om ett nationellt informationssy-

stem för skolväsendet. Webbplatsen skulle även innehålla information om grundskolor och gymnasieskolor.

En ny version av webbplatsen med namnet Välja skola, öppen skolinformation, publicerades i juni 2015. Den innehöll då de mått som slogs fast i förordningen som SALSA-värde, förelägganden från Skolinspektionen, olika elevresultat och personalmått som inte tidigare publicerats på webbplatsen.

Parallellt med arbetet att ta fram de nya uppgifterna och publicera dem på webbplatsen började Skolverket att arbeta med en helt ny version av webbplatsen för publicering i december 2015. Då antalet uppgifter som skulle publiceras utökats och nya skolformer tillkommit tog myndigheten beslutet att göra om designen för att bättre tillgodose användarnas behov av lättillgänglig och användbar information. Samtidigt bytte Skolverket teknisk plattform och infrastruktur för informationsförsörjningen. Detta för att göra webbplatsen kostnadseffektiv och enkel att förvalta och vidareutveckla i framtiden.

Beskrivning av informationssystemet

Vad användaren kan göra

Välja skola är en webbplats där användaren kan söka efter skolor inom grundskola, grundsärskola, sameskola, specialskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Specialskola och sameskola nämns inte i den förordning som styr vad webbplatsen ska innehålla, men visas ändå för att ge en heltäckande bild av Sveriges skolor.

På startsidan kan användaren som vill söka bland skolor på grundskolenivå efter skolor i fritext och/eller filtrera på årskurs, skolform och profil. Det går att avgränsa sökningen på län och kommun eller söka nära en viss adress.

För gymnasieskolan och gymnasiesärskolan kan användaren söka efter en skola som har ett visst program och för gymnasieskolan en viss inriktning på programmet. När användaren har gjort sin avgränsning visas en träfflista där det går att läsa mer om skolorna, kryssa i om man vill jämföra dem eller klicka direkt på skollänken för att komma vidare till en översiktssida för skolan. Det går att se skolan utprickad på en karta.

På startsidan presenteras också ett antal texter som ska stödja användaren i att förstå innehållet på webbplatsen och ge stöd i att välja skola. Texterna om att välja skola och om vad som är kvalitet i skolan är framtagna tillsammans med sakkunniga från Skolverkets olika avdelningar. Texterna om att välja skola och regler vid skolval är översatta till fem språk, somaliska, thailändska, arabiska, persiska och polska. Detta var de språk som Skolverkets webbplats, Omsvenskaskolan.se, fanns översatt till i sin första version.

På sidan för att jämföra skolor kan användaren jämföra ett antal skolenheter. För skolor på grundskolenivå och gymnasiesärskolor finns två nivåer med information, dels uppgifter på skolnivå och dels på skolenhetsnivå. För gymnasieskolor finns elevernas resultat presenterade på programnivå. Det beror på att resultaten skiljer

sig mellan programmen. Det gör att det blir missvisande att jämföra elevernas resultat på en skola med enbart högskoleförberedande program med en skola som har bara yrkesprogram. En mer rättvisande bild visas om användaren jämför till exempel fordonsprogrammet på en skola med samma program på en annan skola.

Uppgifter om särskolan

I slutet av mars 2015 fick Skolverket uppdraget att inkludera grundsärskolan och gymnasiesärskolan i informationssystemet. För dessa skolformer ska personalstatistik, förelägganden från Skolinspektionen, huvudmannens juridiska form samt tillgång till skolbibliotek visas. För grundsärskolan ska Skolinspektionens brukarundersökningar presenteras och för gymnasiesärskolan vilka studievägar huvudmannen planerar att erbjuda vid skolenheten. Huvudmännen ska även kunna lämna frivilliga uppgifter till Skolverket om tillgång till elevhälsa, organisation av särskilt stöd med mera. Inga elevuppgifter ska presenteras för särskolan.

När det gäller personalstatistiken för särskolan bör man hålla i minnet att statistiken på skolenhetsnivå kan vara osäker. Det är få elever och gruppinsamling där eventuella felregistreringar kan få stora konsekvenser. De flesta grundsärskolor har samma skolenhetskod som en grundskola, och därför kan tjänstefördelningen mellan skolformerna bli ett grovt mått med tanke på integrerade elever och lärare som arbetar i två skolformer. Andel lärare med lärarlegitimation i grundsärskolan ligger 2015-08-17 på 14,5 procent i riket. Däremot har 83,7 procent av lärarna en pedagogisk högskoleexamen. På gymnasiesärskolan är motsvarande siffror 10,2 respektive 88,9 procent.

Skola och skolenhet

En fråga som återkommit i intervjuer med elever och föräldrar är vad begreppet skolenhet betyder och hur det ska användas vid jämförelser mellan skolor. Begreppet är helt okänt för användarna och används inte heller av huvudmän, antagningskanslier och skolenheter i kommunikationen med elever och föräldrar.

Från och med 1 juli 2011 gäller begreppet skolenhet istället för skola i enlighet med den nya skollagen. Skolverkets statistikredovisning har anpassats efter skollagens nya begrepp, vilket innebär statistikuppgifter endast presenteras på skolenhetsnivå och inte på skolnivå från nämnda datum. Varje skolenhet ska ha en rektor som ansvarar för ledning och samordning av det pedagogiska arbetet vid skolenheten. Detta har fått till följd att många huvudmän, främst för kommunala gymnasieskolor, omorganiserat sin verksamhet och skapat ett antal skolenheter av sina gymnasieskolor. Det är för dessa skolenheter som uppgifter om personal och elever skickas in och redovisas i Skolverkets olika system.

Hos huvudmän, kommuner och antagningskanslier samt på privata webbplatser presenteras dock fortfarande ”skolor”. Detta är det begrepp som allmänheten är van vid och som också används vid kommunikation med målgrupperna av de olika aktörerna. En gymnasieskola på en kommunal webbplats eller en sajt för gymnasieantagning presenteras som en skola men kan i Skolverkets informationssystem presenteras som två eller ända upp till fjorton olika skolenheter. Detta gör att informationen hos Skolverket blir svår att förstå och jämföra. Det finns inga fastslagna

2016-03-08
Dnr 2012:1002
6 (15)

principer för hur en skola ska delas upp i skolenheter, utan huvudmännen har själva delat in efter program, årskurs, ämnesområden eller andra principer som inte alltid är transparenta för användaren.

För att möta målgruppens behov av att förstå och kunna använda informationen på webbplatsen genomförde Skolverket en utredning av hur uppgifter om skolenheter skulle kunna presenteras. Myndigheten tog fram en prototyp där skolenheter samlades under ett paraply som var synonymt med en skola. SCB fick i uppgift att samla in uppgifter om skolnamn i skolenhetsregistret. Uppgiften är frivillig att lämna och cirka 30 procent av huvudmännen valde att under 2015 lämna skolnamn för sina skolenheter. Övriga, som inte lämnat ett skolnamn, visas fortfarande som enstaka skolenheter.

Statistiska uppgifter visas endast på skolenhetsnivå, på skolnivå visas antal elever och vilka studievägar skolan erbjuder. De frivilliga uppgifterna om tillgång till elevhälsa med mera visas även de på skolnivå.

Användarvänlighet

Skolverket har arbetat för att webbplatsen ska fungera för alla typer av användare. Med användarvänlighet menar Skolverket här både att webbplatsen ska vara lätt att förstå och använda och att den ska vara tillgänglig för personer med en funktionsnedsättning. Tillgänglighetskraven har baserats på de internationella riktlinjerna WCAG 2.0 och den svenska E-delegationens vägledning för webbutveckling samt en del tilläggskrav utvecklade av företaget Funka Nu. Företaget gick igenom Välja skola under 2014 och skrev en rapport som har legat till grund för vidare utveckling av webbplatsen.

Marknadsföringskampanj

Skolverket planerade för att marknadsföra Välja skola under slutet av 2015. Målgruppen var föräldrar till barn/elever som ska välja grund- eller gymnasieskola. Syftet med kampanjen var att informera föräldrarna om att välja skola finns och vad de kan ha för nytta av webbplatsen. Eftersom webbplatsen inte kunde färdigställas enligt planerna valde Skolverket att ställa in kampanjen.

Innehåll i informationssystemet

Statistiska uppgifter

Statistikuppgifterna i Välja skola hämtas från databasen SIRIS. Uppgifterna laddas upp till Välja skola samma dag som de publiceras i SIRIS. Skolverket har valt detta tillvägagångssätt för att vara säkra på att samtliga målgrupper ska ha samma underlag när de tittar på en skolenhets resultat. Detta gör att även att reglerna för att hantera sekretess är de samma i båda systemen. Uppgifter som baseras på färre än 10 elever visas inte. I det fallet som en uppgift inte kan visas finns istället texten ”Data saknas”.

I den första versionen av Välja skola publicerades mått som efterfrågades av målgrupperna. Det visade sig senare att de till stor del sammanföll med de uppgifter

som stod i förordningen. Vissa uppgifter fanns inte i SIRIS från start utan har tagits fram och publicerats på grund av behov att publicera i Välja skola. Exempel på sådana mått är uppgifter om grundsär-, gymnasiesärskolan och specialskolan.

Skolinspektionens skolenkät svar publiceras i SIRIS och visas även de i Välja skola under fliken Nöjdhetsindex. Ett antal frågor har valts ut i samarbete mellan flera myndigheter och organisationer (Skolverket, Skolinspektionen, SKL, Svenska Näringsliv och Friskolornas riksförbund). Dessa publiceras i grafform. Dokumenten, skolenheternas skolenkät svar, publiceras också i sin helhet (pdf).

SALSA ligger numera inbyggt i SIRIS och även dessa mått hämtas därför direkt från SIRIS. SALSA-måtten är inte helt enkla att förstå och därför har Skolverket skrivit texter om bakgrunden till modellen och hur man kan tolka uppgifterna. För att göra måttet begripligt är Skolverket tydligt med vad ett SALSA-värde är och visar därefter hur den valda skolenhetens SALSA-värde ligger i förhållande till samtliga skolor.

Ej publicerade mått

Det finns ett fåtal uppgifter i förordning 2015:195 som inte är möjliga att publicera på webbplatsen. Det beror på att de inte finns tillgängliga i något system på Skolverket och det går därför inte att hämta in och publicera uppgifterna på Välja skola. Skolverket arbetar för att tillgängliggöra uppgifterna så snart som möjligt. Dessa uppgifter är rapporterade till departementet i särskild ordning, se Skolverkets PM 2015:01471.

Brukarundersökningar från Skolinspektionen

För varje skolenhet ska informationssystemet innehålla uppgifter om hur elever och föräldrar har upplevt kvaliteten på utbildningen vid skolenheten. För grundskolan visas sådana uppgifter för elever i årskurs 5 och 9 samt vårdnadshavare för elever i förskoleklassen och grundskolan. För gymnasieskolan visas uppgifter för elever i årskurs 2. För grundsärskolan visas uppgifter för vårdnadshavare.

I den version av webbplatsen som ligger ute sedan juni 2015 visas resultatet från brukarundersökningarna i pdf-format. Varje dokument innehåller svaren från ett fyrtiotal frågor indelade i ett antal områden. Dessutom visas fördelning av de svarande på de olika svarsalternativen, medelvärden och svaren grupperade som indexvärden.

För att mer direkt svara på frågan om hur nöjda elever och föräldrar är med verksamheten har Skolinspektionen tillsammans med Skolverket tagit fram två så kallade nöjdhetsfrågor:

1. Jag skulle rekommendera min/mitt barns skola (Svarsalternativ: Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls, Vet ej/Ingen åsikt)
2. Jag är nöjd med min/mitt barns skola som helhet (Svarsalternativ: Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls, Vet ej/Ingen åsikt)

Skolinspektionen och Skolverket har under arbetets gång även träffat SKL, Friskolornas riksförbund och Svenskt Näringsliv för att diskutera hur de olika aktörerna använder brukarundersökningar och för att se om man kan närma sig varandra. På sikt kanske alla organisationen skulle kunna använda samma enkät för att minska trycket på skolenheterna.

Nöjdhetsfrågorna ställdes första gången i en enkät vårterminen 2015 och finns publicerade på Välja skola. För att göra redovisningen av enkäterna mer användarvänlig och lätt att ta till sig beslutade Skolverket tillsammans med Skolinspektionen att lyfta ut fyra frågor som ansågs spegla de övergripande resultaten på enkäten väl. Dessa är områden är:

1. Stimulans (undervisning)
2. Anpassning efter elevens behov (undervisning)
3. Studiero (studiemiljö)
4. Trygghet (studiemiljö)

Tabell 1. Utvalda kvalitetsfrågor från Skolenkäten gällande studiemiljö, undervisning och nöjdhet.

Kvalitetsdimension	Åk 5	Åk 9/gymnasiets år 2	Vårdnadshavare
Studiemiljö	Jag känner mig trygg i skolan	Jag känner mig trygg i skolan	Mitt barn känner sig trygg i skolan
	Jag har studiero på lektionerna	Jag har studiero på lektionerna	Jag upplever att mitt barn har studiero under lektionerna
Undervisning	Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer	Skolarbetet stimulerar mig att lära mig mer	Undervisningen i skolan väcker mitt barns lust att lära
	Mina lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det	Mina lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det	Mitt barn får den hjälp som han/hon behöver för att kunna följa med i undervisningen/nå kunskapskraven*
Nöjdhet	Jag är nöjd med min skola som helhet	Jag är nöjd med min skola som helhet	Jag är nöjd med mitt barns skola som helhet
		Jag skulle rekommendera min skola	Jag skulle rekommendera mitt barns skola

* Frågans formulering varierar något i enkäten till vårdnadshavare förskoleklass respektive vårdnadshavare grundskola och grundsärskola.

Dessutom redovisas de två nöjdhetsfrågorna. Svaren redovisas i form av liggande grafer där användaren får se hur svaren fördelar sig. Ett redovisas medelvärde också. Medelvärdet är lite problematiskt då det ligger på skalan 0-10 men det finns fyra svarsalternativ plus Vet ej. Skolverket har ändå valt att visa medelvärdet i samma format som det visas i Skolinspektionens pdf-dokument. På webbsidan visas också hur många som svarat på enkäten.

Tillgång till skolbibliotek

Statistiken om skolbibliotek hämtas från Kungliga biblioteket (KB) eftersom KB är ansvarig myndighet för all statistik inom biblioteksväsendet. För att minska bördan för uppgiftslämnarna och för att inte riskera att ha olika uppgifter om samma sak har Skolverket valt att använda den information som KB samlar in om skolbibliotek.

Enligt KB ska ett skolbibliotek finnas på en unik fysisk adress, den kan alltså inte ha exakt samma adress som till exempel ett folkbibliotek. Viktigt i sammanhanget är att KB samlat in uppgifter om vilka skolbibliotek som finns i Sverige, inte vilka skolenheter som har ett bibliotek. En skola kan bestå av flera olika enheter som delar på ett bibliotek. Detta har gjort att Skolverket haft svårt att koppla uppgifterna om skolbibliotek till sitt register över skolenheter. Därför har Skolverket fått göra en manuell mappning för att kunna presentera informationen på Välja skola.

Varken skollagen eller bibliotekslagen kräver att det finns en skolbibliotekarie. Dock anser KB att biblioteksverksamhet på skolan enbart kan vara möjlig om det finns bemanning om minst 20 timmar per vecka. Detta beror på KBs tolkning av en ISO-standard som definierar begreppet ”bibliotek”. Skolverket har valt att använda detta synsätt och i den information som är levererad från KB ingår alltså skolbibliotek med bemanning bestående av minst en person på halvtid. Därför har uppgiften om skolbibliotekarie inte samlats in som en frivillig uppgift. Resultatet från en sådan insamling hade riskerat att krocka med de uppgifter Skolverket har fått från KB. Uppgiften om skolbibliotek visas på den översiktssida som även presenterar de frivilliga uppgifterna.

Planerade studievägar

Enligt förordningen ska Skolverket publicera information om vilka studievägar gymnasieskolor och gymnasiesärskolor planerar att erbjuda vid skolenheten. Skolverket får också meddela föreskrifter om vilka uppgifter som huvudmännen ska lämna så att det blir möjligt för myndigheten att tillhandahålla de uppgifter som anges i förordningen. Vidare får Skolverket meddela föreskrifter om på vilket sätt uppgifterna ska lämnas.

Huvudmännen har sedan 1990-talet lämnat uppgifter om planerade studievägar till Skolverket via SCB. Dessa har publicerats i tryckt form men sedan 2008 endast digitalt. Insamlingen har varit frivillig och i nuläget svarar ca 70-80 procent av skolenheterna på förfrågan. Uppgiften om studievägar är central för att kunna bygga användbara tjänster som ska hjälpa eleverna inför gymnasievalet. Därför har det varit ett problem då många skolenheter saknat information.

Skolverket har under 2015 tagit ett initiativ till ett nytt sätt att arbeta nu när informationen blir obligatorisk att lämna. För att inte öka på bördan för uppgiftslämnarna har Skolverket inlett ett samarbete med SKL, Friskolornas riksförbund, antagningskanslier för gymnasieskolan och de systemleverantörer som förser kanslierna med system. Tanken är att skolenheterna som idag lämnar information både till kanslierna och Skolverket ska slippa dubbelarbete. Istället ska Skolverket hämta

2016-03-08
Dnr 2012:1002
10 (15)

information direkt från antagningskansliernas system på samma sätt som man redan gör i det s.k. EMIL-samarbetet. Där hämtar Skolverket information digitalt från UHR, Folkhögskolornas informationstjänst och Myndigheten för yrkeshögskolan via ett standardiserat format och ett nav som förvaltas och utvecklas av Skolverket.

Under slutet av året hämtade Skolverket på försök in alla gymnasieutbildningar direkt från Stockholms antagningskansli. Planen är att under 2016 utveckla samarbetet med kanslierna för att under 2017 helt gå över till att hämta informationen den vägen. På så sätt kommer användarna av informationssystemet alltid att få den mest aktuella och rättvisande informationen om skolornas utbud.

Frivilliga uppgifter

Enligt förordningen ska Skolverket tillgängliggöra vissa uppgifter till allmänheten som är frivilliga för huvudmännen att lämna. Skolverket har valt att kalla dessa för kompletterande uppgifter (KU) i sin kommunikation med huvudmännen. Detta för att de kompletterar myndighetsinformationen i informationssystemet och för att uppmuntra huvudmännen att lämna uppgifter till Skolverket.

De kompletterande uppgifterna visas i Välja skola på den sida som visar en samlad information om en skola och de eventuella skolenheter som är kopplade till den. Rubriken är "Översikt" och är det första som användaren ser. Om skolan består av flera skolenheter behövde enbart en av enheterna svara, vilket automatiskt minskade uppgiftslämnarbördan. Beskrivning av gemensamma egenskaper och lokaler behövde alltså lämnas enbart en gång förutsatt att en eller flera skolenheter tillhörde samma skola och delade samma lokaler. I kontakt med rektorer och huvudmän har vi märkt att många skolenheter i efterhand upptäckte fördelen med att tillhöra en "skola" på Välja Skola. Svarsfrekvensen på att lämna uppgifter låg på 53 procent och nästa gång Skolverket samlar in uppgifterna kommer den förhoppningsvis att ligga högre.

Skolverket har gjort en pilotenkät med 127 skolenheter. Dessa representerade alla skolformer, små och stora enheter och hade en geografisk spridning. Skolverket efterfrågade både synpunkter på detaljer och delfrågor och enkäten som helhet. Generellt var skolorna positiva till insamlingen trots att några visade oro inför en ökad uppgiftslämnarbörda. Skolenheterna uttryckte att det var positivt att få beskriva sin verksamhet i fritext som ett komplement till de statistiska uppgifterna. Pilotenkäten var en viktig grund för de slutgiltiga frågorna.

För att skolorna löpande ska kunna uppdatera sin information och för att sänka tröskeln för de som fortfarande inte lämnat några uppgifter planerar Skolverket att bygga en lösning för att hantera detta under 2016.

Skolbibliotekarie

Skolverket samlar inte in förekomsten av skolbibliotekarie utan uppgiften ingår i "Skolbibliotek" som hämtas från KB.

Tillgång till elevhälsa

För att konstruera meningsfulla frågor har Skolverket utgått från frågeställningarna ”Vad kännetecknar bra kvalitet inom elevhälsa på en skola?” och ”Hur arbetar skolan för att främja en bra elevhälsa?”.

Målet har varit att få svar på frågor som kan vara av intresse för målgruppen. Beskrivningen skulle vidare vara så kort och begripligt som möjligt. Utgångspunkten att skolan skulle göra en egen beskrivning utifrån några stödpunkter som Skolverket tillhandahöll.

Uppmaningen var att beskriva sin verksamhet, gärna med utgångspunkt i följande stödpunkter:

- Personal (med betoning på särskilda yrkeskategorier och kompetenser, som t.ex. logoped, talpedagog, arbetsterapeut, hörselpedagog, synpedagog)
- Tillgänglighet till elevhälsan för elever och föräldrar (t.ex. mottagningstider på skolan, vilken personal som finns på skolan)
- Förebyggande arbete mot alkohol och droger

Det var också möjligt att lämna en direkt webblänk till skolans/kommunens egen beskrivning av elevhälsa.

Tillgång till idrottssal

I skolans styrdokument saknas en klar definition av vad en idrottssal är och hur den ska vara utrustad. Vilka redskap och vilket material ska finnas, måste det finnas omklädningsrum och duschar? Skolverket beslutade att låta varje skola bedöma detta själva och ge ett svar på om det finns idrottssal eller inte. Skolorna fick också frågan om eleverna har idrott någon annanstans än i skolans lokaler och i så fall var.

Skolenhetens organisation för särskilt stöd till elever som är i behov av sådant

För den här frågan har betydelse både för alla elever och för särskilda elevgrupper. Skolverket har diskuterat frågan om vilken information som bör samlas in med externa aktörer som SPSM och intresseorganisationer inom funktionshindersonrådet. Detta har gett värdefulla synpunkter i arbetet.

Föräldrar till elever med funktionsnedsättning vill veta var det finns skolor som kan ge barnet det stöd de behöver. Det har Skolverkets samtal med intresseorganisationerna klargjort. Alla skolor har en skyldighet att ge elever stöd och anpassa undervisning och miljö efter deras behov. Men det finns skolor som har både särskild kompetens och anpassad pedagogisk miljö för att bättre kunna möta vissa elever med särskilda behov.

Även här var uppmeningen att beskriva sin verksamhet, gärna med utgångspunkt i följande stödpunkter:

- Personal som ingår i skolans undervisning för elever i behov av särskilt stöd

2016-03-08
Dnr 2012:1002
12 (15)

- Vilken speciell kompetens personalen har, till exempel teckenspråk, AKK (Alternativ och kompletterande kommunikation) med mera
- Förutsättningar för lärande
- Social och pedagogisk miljö
- Anpassade läromedel och lärverktyg

Även här kan skolan lämna en direkt webblänk för att komplettera sin beskrivning.

Särskild profil, inriktning eller särskilt kursutbud vid skolenheten

Grundskolor, grundsärskolor, specialskolor och sameskolor har kunnat ange om de har någon speciell profil för sin verksamhet. För att underlätta insamling, presentation och sökning har Skolverket förbestämt ett antal profiler som uppgiftslämnarna får välja bland. Det finns ingen reglering av vad en profil är eller vad den ska handla om. Skolverket har tittat på de större kommunernas webbplatser och på så sätt tagit fram ett antal profiler som täcker de vanligast förekommande ämnesområdena. Dessa profiler är testade på en försöksgrupp med skolor. Det finns också möjlighet att beskriva sina profiler i fritext.

När det gäller inriktning vet Skolverket redan genom skolenhetsregistret inriktningen för de befintliga skolenheterna med enskild huvudman. Denna uppgift har publicerats på Välja skola sedan juni 2015.

Skolorna kan beskriva kursutbudet för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan i fritext. Skolverket har bedömt att det skulle ha blivit för omständligt för uppgiftslämnarna att redovisa hela sitt kursutbud. Listan av kurser är väldigt lång och att ange exakt vilka kurser skolorna ska ge långt i förväg kan vara svårt. Därför har skolorna ombetts att beskriva sitt kursutbud på en mer övergripande nivå och att nämna till exempel språk man erbjuder, yrkesutgångar och speciella profiler.

Skolverkets egna tillägg

Utöver det som nämns i förordning 2015:195 har Skolverket lagt till några ytterligare frågor till skolorna. Dessa frågor berör områden som kommit fram som viktiga i de fokusgrupper och intervjuer Skolverket har gjort med målgruppen. Föräldrarna vill gärna veta mer om skolans verksamhet, mat och måltider och lokaler.

Beskrivning av skolan

Skolorna har möjlighet att lämna en fritextbeskrivning av sin verksamhet. Där kan de berätta om sin undervisning, vision, lärmiljö och annat som de vill lyfta fram.

Matsal och måltider på skolan

Många elever och föräldrar är intresserade av om maten lagas på skolan, om det finns matsal eller om skolan delar ut matkuponger och om maten är ekologisk. Skolorna har möjlighet att beskriva detta under avsnittet matsal och måltider.

Undervisningslokaler

Lokaler som är anpassade till undervisningen för att eleverna ska kunna uppnå kunskapskraven är viktiga. Här kan skolorna fylla i om de har labbsalar, bildsal, musiksal, slöjdsal för textil, trä och metall med mera.

Inne- och utemiljö

Här kan skolorna beskriva hur miljöerna ute och inne ser ut. De kan till exempel ange om de har kafeteria, uppehållsrum, skolgård, grönområden eller fotbollsplan.

Anpassade lokaler

Det finns ett behov från målgruppen att veta om det finns anpassade lokaler för elever med funktionshinder. Här kan skolorna ange om de har till exempel ramper, punktskrivare, hörselslinga, hiss och speciell idrottsutrustning.

Teknisk lösning och informationsförsörjning

Lösningens egenskaper

Skolverket har satsat på att utveckla en tillgänglig och tillförlitlig tjänst. Systemet ska också vara förvaltningsbart och kostnadseffektivt.

Med **tillgänglighet** menar Skolverket att Välja skola ska fungera utan avbrott, ska vara begriplig och kunna användas av alla oavsett förmåga eller utbildningsnivå. I utvecklingen av gränssnittet har Skolverket så långt som möjligt följt den internationella standarden WCAG 2.0 och fokuserat på användarnas möjlighet att både använda och uppfatta tjänsten korrekt.

Med **tillförlitlighet** avser Skolverket Välja skolas förmåga att hantera fel. Skolverket menar att tjänsten ska präglas av opartiskhet och saklighet. Det är viktigt att skilja på de uppgifter som har Skolverket, Skolinspektionen eller Kungliga biblioteket som avsändare och vad som är så kallade frivilliga uppgifter som skolorna själva kan lämna. De frivilliga uppgifterna kontrolleras inte innan publicering annat än genom en validering av mer teknisk art. Skolverket har designat tjänsten så att det tydligt framgår vilken information som myndigheten kan respektive inte kan ta ansvar för.

Med **förvaltningsbarhet** menar Skolverket att Välja skola ska vara möjlig att underhålla och vidareutveckla, det vill säga att det går att hitta och rätta fel, ändra, lägga till och ta bort funktionalitet till en rimlig kostnad och på kort tid¹. Detta förutsätter både komplett, begriplig och sökbar dokumentation som är spårbar och följer beslutad standard samt att tjänsten är utvecklad enligt känd programmatisk standard. Skolverket har därför satt upp en separat server där all dokumentation uppdateras automatiskt vid varje programuppdatering.

¹ Ett funktionstillägg ska inte behöva ta mer än 600 timmar medan en förändring i ett mått ska inte behöva ta mer än 100 timmar.

2016-03-08
Dnr 2012:1002
14 (15)

Produktval

Att skapa en kostnadseffektiv webbplats har inneburit att de tekniska resurserna som tjänsten behöver för att fungera inte ska överstiga arbetsinsatsen för att utveckla den. Med detta som utgångspunkt har vi valt två olika tekniska plattformar för vårt arbete.

Den ena, Wildfly², som är licensfri, underlättade utvecklingsarbetet eftersom projektet kunde sätta upp valfritt antal utvecklingsmiljöer när det annars fanns för få licenser till projektet på den strategiskt valda plattformen. Den andra, Oracle Weblogic³, är mer lämplig för myndighetens tekniska drift och förvaltning eftersom den ingår i den befintliga systemparken och därmed ger en trygg produktionsmiljö. Skolverket har också sammankopplat båda tekniska plattformarna för att säkerställa automatiska leveranser från den ena till den andra plattformen.

Skolverket valde även att utveckla en ny infrastruktur för dataintegration som automatiskt utför inhämtning och inläsning från en datakälla samt laddning, omstrukturering av data och sparar till Välja Skolas databas. På så sätt har Skolverket säkrat att informationen är strukturerad enligt informationssystemets behov, vilket innebär att de är framtidssäkrade och personoberoende.

Under 2014 använde Skolverket ett webbpubliceringsverktyg (Oracle WebCenter Sites) för att publicera artiklar, uppdatera förklarande texter eller vissa länkar. Myndighetens IT-arkitekt beslutade efter en utvärdering (februari 2015) att inte fortsätta använda detta bland annat på grund av bristande kunskaper internt om verktyget och för rigid publiceringsprocess. Istället ska myndigheten utreda andra möjliga verktyg som finns på marknaden.

Under tiden har webbplatsen fått klartecken att tillämpa en annan teknik för att utveckla Välja Skolas gränssnitt så att publiceringen trots allt underlättas. Skolverket har utvecklat gränssnittet som en standardiserad JavaEE-lösning. Fördelen är att denna teknik är en välkänd standard med god tillgång på kompetens, nackdelen är att det krävs en utvecklare med javakunskaper för att publicera information. En webbredaktör kan alltså inte själv redigera i webbplatsens texter.

Leverans

En första version av webbplatsen Välja skola publicerades i januari 2014. Det var på denna plattform som regeringsuppdraget från våren 2014 byggdes. Då uppdraget utökades till att innefatta flera skolformer och antalet källor att integrera mot ökade fattade Skolverket beslut att överge den ursprungliga tekniska plattformen. Den var svår att förvalta och vidareutveckla och därför valde myndigheten en helt ny arkitektur för att säkerställa förvaltningsbarhet och kostnadseffektivitet. För att inte tappa för mycket tid publicerades de mått som föreskrevs i förordningen i juni

² <http://wildfly.org/>

³ <https://www.oracle.com/middleware/weblogic/suite.html>

2015 på den gamla plattformen parallellt med att teamet satte igång att utveckla en helt ny produkt som skulle rymma alla de beslutade uppgifterna i december 2015.

Informationsförsörjningsproblem har orsakat leveransförseningar

Totalt hämtar Välja skola sin information ur nio olika källor. Webbplatsen har haft liten möjlighet att påverka hur informationen struktureras. Dataintegrationen har varit tjänstens största enskilda utmaning. Eftersom så många källor ska integreras och det saknas gemensamma överenskommelser om hur data ska struktureras och levereras har Skolverket fått ägna mycket tid åt att lösa olika integrationsproblem via både manuell hantering och olika tekniska extraordinära lösningar. Sådana lösningar har tjänat till att lösa problem på både kort och lång sikt så att rätt uppgifter ska visas för rätt skola.

Den första versionen har varit i drift sedan januari 2014, och en utökad version i enlighet med förordning 2015:195 sedan 2015. Däremot har den publicering som var planerad till december 2015 blivit försenad. Huvudorsakerna till denna försening är svårigheter med anslutningen till olika datakällor samt förseningar i serverleveransen som innebär att utvecklingsteamet inte hade möjlighet att testa informationsförsörjningen tidigt i projektet.

Framtida utvecklingsarbete

Under 2016 har Skolverket planerat att vidareutveckla informationssystemet med funktionalitet för fritextsökning i de frivilliga uppgifterna samt på webbplatsen i sin helhet. Denna sökning ska utvecklas så att alla webbplatser på Skolverket använder samma sökmotor. En sådan lösning möjliggör sökningar i Skolverkets olika tjänster utan att användaren behöver ha kännedom om vilka system som finns och vad de innehåller.

Projektet har i sin dataintegration mot SCB använt ett helt nytt och tidigare oprövat gränssnitt. Detta har inneburit att projektet har fått lösa en del initiala problem men lärdomarna kommer att komma hela organisationen till gagn på sikt. Utifrån dessa erfarenheter har projektet föreslagit ett antal framtida aktiviteter som syftar till att både vidareutveckla Skolverkets infrastruktur och gränssnitt mellan olika tjänster och de överenskommelser om informationsinnehåll och format som bör ske mellan olika aktörer samt internt inom Skolverket.